

Rasta, 21. september 2021

Innspill til regjeringserklæringen 2021 fra Norsk Bioenergiforening

Norsk Bioenergiforening (Nobio) er interesseorganisasjonen for norsk bioenergibransje. Vi arbeider for økt bruk og lønnsom produksjon av bioenergi i Norge og har i dag ca. 120 medlemmer som opererer i hele verdikjeden for utnyttelse av biomasse til energi og produkter.

Økt utnyttelse av bærekraftig bioenergi vil bidra til å frigjøre kraft som trengs til den planlagte elektrifiseringen og til ny kraftkrevende grønn industri som datasenter og batterifabrikker.

Bioenergi er en forutsetning og et solid virkemiddel for at Norge skal kunne gjennomføre en klimapolitikk i tråd med Parisavtalen. I Stortingsmelding nr. 13, «Klimaplan for 2021-2030», pekes bioenergi på som helt avgjørende for å nå klimamålene. Samtidig utgjør bioenergi en av de mest lovende næringene for ny norsk verdiskapning både lokalt og nasjonalt. Men klimaplanen mangler forslag til konkrete mål og virkemidler for økt bioenergiproduksjon.

Norge er i en unik situasjon med store mengder fornybar elektrisitet og betydelige biomasseressurser som gjør det realistisk å oppfylle våre innenlandske klimaforpliktelser samtidig som vi kan bidra til europeiske utslippskutt ved eksport av fornybar elektrisitet til kontinentet. Det sentrale er å benytte elektrisiteten som et konkurransefortrinn og andre fornybare energibærere i sektorer der elektrisitet kan frigjøres til mer klimanyttige formål. Fossil energi og elektrisitet til oppvarming kan erstattes med kollektive løsninger basert på ressurser som ellers ikke ville ha blitt utnyttet, f.eks. biobrensel, avfall og spillvarme. Biodrivstoff kan sammen med elektrisitet spille en sentral rolle på veien mot en grønn omstilling av transport- og anleggssektoren, skipsfart og flytrafikken.

Bioenerginæringen må også gis rammebetingelser til å drive nødvendig innovasjon som sikrer større grad av lokal videreutvikling av bioråstoff nasjonalt. Norge har stort potensial for å utvikle en egen bioindustri, utvikle ny teknologi og i mindre grad være en ren råvareleverandør.

For å bidra til at den grønne omstillingen realiseres på en mest mulig miljømessig og kostnadseffektiv måte, har vi følgende innspill til regjeringsplattformen.

Mål for bioenergiproduksjon

Sist mål for norsk bioenergiproduksjon ble vedtatt i Stortinget i 2008: *Innen 2020 øke produksjonen av bioenergi med 14 TWh*. Riksrevisjonen har evaluert måloppnåelsen og kom i 2018 med sterk kritikk av oppfølgingen av målet og konkluderte med:

- *Liten vekst i forbruket av bioenergi gir et betydelig mindre klimabidrag enn det ressurspotensialet i Norge gir mulighet til.*
- *Myndighetenes virkemidler for økt utnyttelse av bioenergi har gitt svake resultater.*
- *Myndighetene har ikke samordnede mål og strategier for å øke produksjonen av bioenergi.*

Nobio anbefaler at Riksrevisjonens gjennomgang fra 2018 følges opp og at stortinget vedtar nytt mål for total bioenergiproduksjon på 22 TWh innen 2030.

Rammebetingelser for lønnsom drift av bioenergianlegg

Energiloven krever at varmebransjen skal levere konkurransedyktig pris, når dette baseres på ulike forutsetninger, utgjør det store utfordringer for bransjen. Uforutsigbar endring i alternativprisen, eksempelvis elavgiften, er i stor grad med på å skape ubalanse.

Slik petroleumssektoren er blitt sikret gjennom ulike skatterefusjonsordninger må det vurderes hvordan tilsvarende økonomiske virkemidler kan sikre ønsket vekst i produksjon av bioenergi i Norge. Stor variasjon i både forbruk og råvaretilgang og priser påfører bransjen en krevende etablerings- og driftsfase. Det må derfor innføres rammebetingelser for lønnsom drift av bioenergianlegg for å legge til rette for likere forutsetninger.

Nobio anbefaler at det utredes for skatterefusjon eller andre økonomiske incentiver som sikrer bærekraftig økonomisk driftsgrunnlag for bioenergianlegg.

I tillegg til å gi staten inntekter gjennom avgift på energibruk, gir elavgiften bedre lønnsomhet for alternativer til helelektrisk oppvarming. Å redusere elavgiften vil ta bunnen ut av dette markedet i perioder med lave strømpriser, føre til styrket markedsposisjon for helelektriske løsninger og bidra til behov for enda mer nettutbygging.

Isteden trenger vi tiltak som kan utløse konvertering fra elektrisitet til andre fornybare energikilder i byggsektoren. Dette vil redusere nettinvesteringer, frigjøre kraft til nødvendig elektrifisering og bidra til mål om energieffektivisering.

Nobio anbefaler å opprettholde elavgiften på dagens nivå, men legge til rette for bostøtteordninger i perioder med høye strømpriser.

Teknisk forskrift

Vi vil minne om at Regjeringen, ved KMD, har fjernet viktige krav til energifleksibilitet i bygg – noe som er en stor hindring for effektiv utnyttelse av varmeressursene. Årsaken som har vært gitt er at en vil redusere kostnaden for nye boliger, praksisen tilsier at dette ikke har noen sammenheng med boligprisene.

Dagens regelverk som tillater helelektriske løsninger stiller krav til at bygg «skal» ha energifleksible løsninger, men veilederen definerer «skal» som 60 prosent av normert varmebehov er for svak. Den lave prosentandelen underminerer hensikten med kravet og vi mener derfor at prosentandelen bør flyttes til forskrift og økes til 80 prosent av netto varmebehov, som også er Regjeringens eget forslag. På denne måten vil vi sikre at bygg utnytter energi som ellers ville ha gått til spille.

Nobio anbefaler at prosentandelen som i dag står i veilederen flyttes til forskrift og økes til 80 prosent av netto varmebehov.

Energimerkeordningen

Med hensyn til energimerkeordningen, medfører grensesnittet «levert energi» at kollektive løsninger (fjernvarme) ofte velges bort for at utbygger skal kunne oppnå best mulig energimerke. Utbygger etablerer egen energiløsning for å oppnå Energimerke A, selv om det samtidig er tilrettelagt for fjernvarme ved tomtegrense og denne er basert på 100% fornybare energi. Dette kan medføre høyere byggekostnader og suboptimale løsninger som ikke gir større miljønytte hverken lokalt eller for samfunnet.

Her ber vi regjeringen rydde opp i dette forholdet og sørge for at grensesnittet endres til «netto energibehov» som i byggt teknisk forskrift (TEK). «Netto energibehov» skiller ikke på om energibehovet dekkes av løsninger i eller utenfor husets fire vegger. Dette vil sikre at fornybar fjernvarme ikke diskrimineres og at utbyggere kan oppnå best mulig energimerke uavhengig om den valgte løsning baseres på en lokal energiløsning eller tilknytning til fornybare, kollektive varmesystemer.

Vi ber regjeringen om å sørge for at grensesnittet endres til «netto energibehov» som i byggt teknisk forskrift (TEK).

Økte tilskuddsrammer

Det siste tiåret har tilskuddet til utbygging av bioenergi, innovasjon og utvikling av ny teknologi blitt redusert. Rammene som er satt av til investering i bioenergianlegg hos Innovasjon Norge blir brukt opp tidligere og tidligere hvert år, i 2021 gikk programmet tomt for midler allerede i april. Videre endret ENOVA sine støtteprogram i fjor høst som har resultert i at anlegg mellom 1,2 og 5 MW ikke har mulighet til støtte. Dette, sammen med nye utslippskrav som trer i kraft allerede desember 2021 ([og som myndighetene ba om lempeligere krav fra myndighetene om, men fikk avslag fra EU](#)), gjør at vi fremover kan se nedleggelse og stopp i investeringer for anlegg i størrelsen 1-5 MW.

Bruk av andre fornybare energibærere enn direktevirkende elektrisitet til oppvarming vil også bidra til økt forsyningssikkerhet og bedre beredskap i perioder med kraftmangel (tørrår) og i perioder med stort uttak av effekt (kalde timer og dager). Med de klimaendringer vi ser konturene av, vil perioder med ekstremvær (varmere, villere og våtere) kunne medføre hyppigere flomsituasjoner med tilhørende brudd i strømforsyningen. I slike situasjoner hvor kraftnettet svikter er man svært sårbar ved kun å basere seg på elektrisitet til oppvarming. Nettopp i slike situasjoner vil det være kritisk at fremtidens bygg har en reell mulighet til å dekke sitt oppvarmingsbehov med andre fornybare energibærere.

Nobio anbefaler at rammene for tilskudd til bærekraftig bioenergi fra Enova, Innovasjon Norge og Norges Forskningsråd økes. Inkludert tilskudd til husholdninger, varmesentraler og infrastruktur.

Enova:

- Varmesentralprogrammet må utvides til også å gjelde anlegg i størrelsen 1,2 - 5 MW med tilhørende utstyr. Støtten til hvert anlegg må også økes for å kompensere for EUs nye utslippskrav til luft og nødvendig investering i nytt utstyr.
- Øke rammen for støtte til bioenergi i husholdninger (inkludert vannbåren varme), varmesentraler og infrastruktur.
- Inkludere bioenergi med egen omtale og informasjons-satsning under «Enova kunnskap» på samme måte som for varmepumper.
- Støtteprogrammet for bærekraftig biodrivstoff må utvides og sikre lønnsomhet for å realisere en industri for bærekraftig norsk biodrivstoffproduksjon.

Innovasjon Norge:

- Øke rammene for verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket med 50 mill. fra 2021 og 100 mill. fra 2022.
- Øke rammen for kompetanseheving og kursvirkosomhet rettet mot næringer som leverer til eller inngår i bioenerginæringen.
- Støtteprogrammet for bærekraftig biodrivstoff må utvides og sikre lønnsomhet for å realisere en industri for bærekraftig norsk biodrivstoffproduksjon.

Norges Forskningsråd:

- Bioressurser må prioriteres høyt når det bevilges midler fra programmet Innovasjonsprosjekt for næringslivet 2021.

Biodrivstoff

I klimaplanen er biodrivstoff antatt å ta de største kuttene i transportsektoren frem mot 2030. Med hele 5,5 millioner tonn. Virkemidlene som er pekt på i planen er ikke tidfestet og det er usikkert om de vil bidra til måloppnåelse. Det er derfor behov for å konkretisere virkemidlene i egne vedtak i Stortinget og gjennom opprettelse av støtteordninger over statsbudsjettet:

- Økningen i omsetningskravet må tidfestes og sikre omsetningen som er nødvendig for å nå klimamålet i 2030. Dette er avgjørende for norsk produksjon og ny innovasjon.
- Det må stilles krav om at omsetningskravet skal gjelde i flere sektorer.
- Sikre ambisjon og satsing om å øke den nasjonale produksjonen av bærekraftig avansert biodrivstoff.
- Satsningen på biogass og bærekraftig biodrivstoff må prioriteres og det må sikres at satsingene ikke går på bekostning av hverandre.

Nobio anbefaler regjeringen å se potensialet og nyttiggjøre seg av bærekraftig biodrivstoff og biogass som solide verktøy for utfasing av fossilt drivstoff – med høyt fokus på langsiktighet og forutsigbarhet.

Karbonnegativ teknologi

Bioenergi er en del av klimaløsningen. Dette innebærer all karbonbinding i forbindelse med bruk av biomasse, Bio-CCS, biokull, binding i alt som lages av tre og treets karbonbinding i vekst. Det må utredes effekten av biokull til binding av karbon i ulike produkter og i jordsmonn og klimaeffekten av dette. Det må gjennomføres egne forskningsprogrammer med sikte på utvikling av en negativ karbonnæring i Norge.

Nobio anbefaler at det lages en nasjonal handlingsplan for karbonnegativ teknologi og innføres støtteordninger som sikrer økt binding av CO₂.

Vi møter gjerne for å utdype vårt innspill og ønsker dere lykke til i prosessen!

Med vennlig hilsen
For Norsk Bioenergiforening

Henriette Vivestad
Daglig leder